

EUROPEISKA
KOMMISSIONEN

Bryssel den 20.5.2020
COM(2020) 549 final

SENSITIVE* : *Limited to Cabinets*
UNTIL ADOPTION

RAPPORT FRÅN KOMMISSIONEN

Lettland

**Rapport upprättad i enlighet med artikel 126.3 i fördraget om Europeiska unionens
funktionssätt**

* Distribution only on a 'Need to know' basis - Do not read or carry openly in public places. Must be stored securely and encrypted in storage and transmission. Destroy copies by shredding or secure deletion. Full handling instructions <https://europa.eu/db43PX>

RAPPORT FRÅN KOMMISSIONEN

Lettland

Rapport upprättad i enlighet med artikel 126.3 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt

1. INLEDNING

Den 20 mars 2020 antog kommissionen ett meddelande om aktivering av stabilitets- och tillväxtpaktens allmänna undantagsklausul. Klausulen, som fastställs i artiklarna 5.1, 6.3, 9.1 och 10.3 i förordning (EG) nr 1466/97 och artiklarna 3.5 och 5.2. i förordning (EG) nr 1467/97 underlättar samordningen av budgetpolitiken vid allvarliga konjunkturedgångar. I sitt meddelande delgav kommissionen rådet sin uppfattning att det i nuvarande läge är möjligt att aktivera klausulen med tanke på den allvarliga konjunkturedgång som förväntas bli följd av covid-19-utbrottet. Den 23 mars 2020 godkände medlemsstaternas finansministrar kommissionens bedömning. Aktiveringen av den allmänna undantagsklausulen medger en övergående avvikelse från anpassningsbanan mot det medelfristiga budgetmålet, förutsatt att detta inte äventyrar de hållbara offentliga finanserna på medellång sikt. När det gäller den korrigerande delen får rådet på kommissionens rekommendation även besluta om en reviderad utvecklingsbana för de offentliga finanserna. Den allmänna undantagsklausulen innebär inte att stabilitets- och tillväxtpaktens förfaranden avbryts. Den gör det möjligt för medlemsstaterna att göra avsteg från normalt gällande budgetkrav, samtidigt som kommissionen och rådet får möjlighet att vidta nödvändiga politiska samordningsåtgärder inom ramen för pakten.

De uppgifter som rapporterades av de lettiska myndigheterna den 31 mars 2020 och som därefter validerades av Eurostat¹ visar att Lettlands offentliga underskott uppgick till 0,2 % av BNP 2019, medan den offentliga bruttoskulden uppgick till 36,9 % av BNP. Enligt stabilitetsprogrammet 2020 räknar Lettland med ett planerat underskott på 9,4 % av BNP 2020 och en planerad skuld på 51,7 % av BNP.

Det planerade underskottet för 2020 förefaller vid första anblicken visa att det föreligger ett alltför stort underskott så som det definieras i stabilitets- och tillväxtpakten.

Kommissionen har därför upprättat denna rapport, som analyserar Lettlands efterlevnad av fördragets underskotts- och skuldkriterier. Skuldkriteriet kan anses vara uppfyllt eftersom skuldkvoten ligger under fördragets referensvärde på 60 % av BNP. Rapporten tar hänsyn till alla faktorer som är av betydelse och även den kraftiga ekonomiska chock som är en följd av covid-19-pandemin.

¹ <https://ec.europa.eu/eurostat/documents/2995521/10294648/2-22042020-AP-EN.pdf/6c8f0ef4-6221-1094-fef7-a07764b0369f>

Tabell 1. Offentliga förvaltningens underskott och skuld (% av BNP)

		2016	2017	2018	2019	2020 COM	2021 COM
Underskottskriteriet	Saldo i de offentliga finanserna	0,2	-0,8	-0,8	-0,2	-7,3	-4,5
Skuldkriterium	Offentlig bruttoskuld	40,9	39,3	37,2	36,9	43,1	43,7

Källa: Eurostat, kommissionens vårprognos 2020

2. UNDERSKOTTSKRITERIET

Enligt stabilitetsprogrammet 2020 kommer Lettlands planerade offentliga underskott 2020 uppgå till 9,4 % av BNP, vilket är över och inte nära fördragets referensvärde på 3 % av BNP.

Det planerade överskridandet av referensvärdet 2020 utgör ett undantag eftersom det beror på en allvarlig konjunkturnedgång. Med hänsyn till effekterna av covid-19-pandemin förutses i kommissionens vårprognos 2020 att BNP i fasta priser kommer att sjunka med 7,0 % 2020.

Det planerade överskridandet av fördragets referensvärde är inte övergående enligt kommissionens vårprognos 2020, som förutser att det offentliga underskottet kommer att fortsätta att överstiga 3 % av BNP 2021.

Sammanfattningsvis kan konstateras att det planerade underskottet 2020 ligger över och inte nära fördragets referensvärde på 3 % av BNP. Det planerade överskridandet anses utgöra ett undantag, men inte vara övergående enligt definitionen i fördraget och stabilitets- och tillväxtpakten. Analysen tyder därför på att underskottskriteriet, så som det definieras i fördraget och förordning (EG) nr 1467/97, vid första anblicken inte förefaller vara uppfyllt.

3. FAKTORER SOM ÄR AV BETYDELSE

Om en medlemsstat inte uppfyller de krav som gäller enligt det ena av eller båda dessa kriterier ska kommissionen enligt artikel 126.3 i EUF-fördraget utarbeta en rapport. Rapporten ska även ”beakta huruvida den offentliga sektorns underskott överstiger utgifterna för de offentliga investeringarna samt alla övriga faktorer av betydelse, inbegripet medlemsstatens ekonomiska och budgetmässiga läge på medellång sikt”.

Dessa faktorer beskrivs närmare i artikel 2.3 i förordning (EG) nr 1467/97, där det fastställs att ”eventuella andra faktorer som enligt den berörda medlemsstaten har betydelse för en samlad bedömning av om underskotts- och skuldkriterierna uppfylls och som medlemsstaten har förelagt rådet och kommissionen” ska beaktas.

En annan viktig faktor som måste beaktas i det rådande läget 2020 är de ekonomiska följdverkningarna av covid-19-pandemin, som har en mycket betydande inverkan på budgetsituationen och gör framtidsutsikterna mycket osäkra. Pandemin har också lett till att den allmänna undantagsklausulen har aktiverats.

3.1. Covid-19-pandemin

Covid-19-pandemin har lett till en kraftig ekonomisk chock som fått mycket negativa effekter i hela Europeiska unionen. Vilka följder detta får för BNP-tillväxten beror både på hur länge pandemin varar och hur länge de åtgärder är i kraft som vidtagits av nationella myndigheter och på europeisk och global nivå för att bromsa spridningen, skydda produktionskapaciteten och stötta den samlade efterfrågan. Medlemsstaterna har redan antagit eller håller på att anta budgetåtgärder för att öka kapaciteten i sina sjukvårdssystem och bistå de enskilda och sektorer som drabbats hårdast.

Betydande likviditetsstödande åtgärder och andra garantier har också antagits. Behöriga statistikmyndigheter ska, när det föreligger mer detaljerad information, granska huruvida dessa åtgärder har någon direkt inverkan på saldoto i de offentliga finanserna. Dessa åtgärder kommer tillsammans med nedgången i ekonomisk aktivitet att leda till att det offentliga underskottet och den offentliga skulden stiger betydligt.

3.2 Ekonomiskt läge på medellång sikt

Lettlands BNP i fasta priser ökade med 2,2 % under 2019 till följd av en stabil privat konsumtion, men med minskad investerings- och exporttillväxt. Under 2020 beräknas BNP i fasta priser minska med 7 %, under påverkan av covid-19-utbrottet och tillhörande åtgärder för att begränsa smittspridningen, på grundval av kommissionens vårprognos 2020. Investeringar och export väntas drabbas hårdast av stängningar av gränserna och minskad utländsk efterfrågan, medan konsumtionen väntas bli bättre än i andra medlemsstater. Den kraftiga nedgången i BNP 2020 är en förmildrande omständighet som måste beaktas i bedömningen av Lettlands uppfyllande av underskottskriteriet 2020.

Makroekonomiska prognoser är mycket osäkra, eftersom effekterna av covid-19-pandemin kommer att bero på de restriktiva åtgärdernas varaktighet och stränghet. Pandemin kan bli strängare och längre än vad som antogs, vilket kräver striktare och mer långvariga åtgärder för att begränsa spridningen. Det finns inga begränsningar på utbudssidan för tillverknings- och byggnadsindustrin. Till följd av detta kan dessa sektorer visa sig vara mer motståndskraftiga än vad som antas om efterfrågan kommer tillbaka. Unionens återhämtning kanske inte är så robust som beräknad, och detta kan därför leda till en mer långvarig återhämtning i Lettland.

3.3 Budgetställning på medellång sikt

På grundval av utfallsdata och kommissionens vårprognos 2020 beräknas Lettlands strukturella underskott på 1,7 % av BNP ligga nära det medelfristiga budgetmålet på -1,0 % av BNP, med beaktande av den avvikelse som är kopplad till reformen av hälso- och sjukvårdssektorn på 0,5 % av BNP, vilket tyder på att kraven i stabilitets- och tillväxtpakten uppfylls.

Enligt stabilitetsprogrammet beräknas det offentliga underskottet försämrats till 9,4 % 2020. Den ekonomiska nedgången förväntas minska myndigheternas skatteintäkter och andra intäkter med cirka 5 % av BNP. Uppgången i arbetslöshetssiffrorna och den högre efterfrågan på sjukledighet och socialbidrag väntas kosta cirka 1 % av BNP. Dessutom beräknas stödåtgärderna för företag och hushåll öka det offentliga underskottet med 3 % av BNP 2020. I krishanteringsåtgärderna ingår alternativ för uppskjuten skatt upp till tre år, inkomststöd för arbetslösa och arbetslösa samt likviditetsstöd och sektorsspecifika stödåtgärder. De flesta stimulansåtgärderna planeras upphöra 2021.

Enligt kommissionens vårprognos beräknas det offentliga underskottet uppgå till 7,3 % av BNP 2020. Detta förutsätter en liknande effekt av stimulansåtgärderna som i stabilitetsprogrammet, men minskningen av sysselsättningen väntas bli lägre, liksom automatiska stabilisatorer på utgiftssidan antas vara lägre 2020. Skillnaderna i de makroekonomiska och finanspolitiska beräkningarna visar den stora osäkerhet som omger dem.

3.4 Andra faktorer som förts fram av medlemsstaten

Den 15 maj 2020 överlämnade de lettiska myndigheterna en skrivelse om faktorer som är av betydelse enligt artikel 2.3 i förordning (EG) nr 1467/97. Den analys som presenteras i föregående avsnitt av denna rapport omfattar i stort sett de viktiga faktorer som förts fram av myndigheterna. I synnerhet beror det offentliga underskottets överskridande av fördragets referensvärde uteslutande på effekterna av covid-19-krisen.

4. SLUTSATSER

Enligt stabilitetsprogrammet kommer Lettlands planerade offentliga underskott 2020 uppgå till 9,4 % av BNP och därmed ligga över och inte nära fördragets referensvärde på 3 % av BNP. Det planerade överskridandet av referensvärdet anses utgöra ett undantag men inte vara övergående.

Denna rapport har i enlighet med fördraget och stabilitets- och tillväxtpakten även tagit hänsyn till faktorer som är av betydelse.

Eftersom det planerade underskottet på det hela taget ligger långt över 3 % av BNP och överskridandet inte är övergående, och med beaktande av alla faktorer av betydelse, tyder analysen på att underskottskriteriet, så som det definieras i fördraget och förordning (EG) nr 1467/1997, inte är uppfyllt.